

Talousrikollisuuden tilannekuva I/2008

Poliisin tietoon tullut talousrikollisuus
Tilastokatsaus

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti
KRP, ESLH, VH

Hanke VM0151:00/07/02/2000

TALOUSRIKOLLISUUDEN TILANNEKUVA I/2008.....1

1. ESIPUHE	3
2. POLIISIN TUTKINTATILASTOT	4
<i>Tutkintatilastot</i>	4
<i>Rikosnimikkeet talousrikosjutuissa</i>	10
<i>Vuonna 2007 päätetyt talousrikosjutut - tekotavat</i>	11
Rikoslajit	11
Yhteenveto	13
<i>Talousrikostutkintatilanne pääkaupunkiseudulla</i>	14
3. VEROHALLINNON RIKOSASIAT 2007	16
<i>Verotarkastus</i>	16
<i>Verohallinnon rikosilmoitukset</i>	18
<i>Rikosilmoitusten seuraamukset</i>	21
4. TALOUSRIKOLLISUUTTA KOSKEVIA JULKAISUJA JA ARTIKKELEITA	24
5. YHTEYSTIETOJA	29

1. Esipuhe

Tässä raportissa luodaan katsaus vuoden 2007 lopussa talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnasta saatuihin tilastoihin. Poliisin talousrikostorjunnan tunnuslukujen lisäksi luodaan tilastokatsaus verohallinnon rikosasioihin.

Vuoden 2007 talousrikostilastoista voidaan lukea monenlaisia viestejä. Yksi viesti kertoo poliisin talousrikostutkinnan viime vuosien aikana tapahtuneesta tehostumisesta. Toisaalta poliisin tietoon tulleen talousrikollisuuden määrä on vakiintunut tai jopa laskenut. Tämä luku voi kertoa sekä sidosviranomaisten ilmoitushalukkuudesta että poliisin ja muiden viranomaisten tavasta tuottaa tietoa rikollisuudesta. Näkyvin yhteys tilastoissa on verohallinnon tarkastustoiminnan ja poliisin tietoon tulleen verorikollisuuden välillä. Verohallinnon ilmoittamien rikosten rakenteessa on viime vuosina tapahtunut muutoksia siten, että törkeiden veropetosten osuus on noussut ja samalla harmaan talouden verotarkastuskertomusten maksuunpanoesitykset ovat kasvaneet selvästi. Kasvua on myös kirjanpitorikoksissa, joista verohallinto tekee rikosilmoituksen yleensä samanaikaisesti veropetoksen kanssa. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, että vuonna 2007 poliisin tutkinnassa päätetyistä rikoksista noin 40 prosenttia oli veropetoksia ja kirjanpitorikoksia ja tutkintaan tulleista uusista rikoksista veropetosten ja kirjanpitorikosten osuus oli jo noin 45 prosenttia. Törkeiden veropetosten osuus on jatkuvasti noussut.

Viimeaikaiseen kehitykseen liittyen on nähtävissä joitakin hälyttäviä merkkejä, jotka peilaaavat yhteiskunnassamme tapahtuvia muutoksia. Sisäisen turvallisuuden ohjelman suunnittelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että laajeneva osa talousrikollisuudesta ja erityisesti harmaasta taloudesta esimerkiksi rakennuslalla näyttää siirtyvän ammattimaisen tai järjestäytyneen rikollisuuden käsiin. Erityisesti tämä näkyy laajamittaisena aliurakointitoimintana, johon liittyy tulojen salausta, pimeän ulkomaisen työvoiman käyttöä ja pimeiden palkkojen maksua, kuittikauppaa ja tilauspetoksia. Talousrikosten avulla hankitaan nopeasti rikoshyötyä ja teoista seuraavat rangaistukset ovat lieviä verrattuna huumausainerikoksista seuraaviin rangaistuksiin.

Verohallinnon tarkastustoiminnan tuomiotilastojen mukaan se, että verorikosten törkeysasteet ovat nousseet viime vuosina, ei vielä näy tuomiolinjassa. Verorikosten tuomiotaso on noussut keskusteluun viime aikoina, ja sitä on verrattu muun muassa Ruotsissa langetettuihin ankarampiin seuraamuksiin. Huomattava on, että tämän raportin tarkastustilastoissa näkyvät vain ne lainvoimaiset tuomiot, joissa verohallinto on ollut asianosaisena. Nämä tilastot eivät ole suoraan vertailtavissa esimerkiksi tilastokeskuksen veropetostilastoihin, joissa on mukana muidenkin asianomistajien, kuten tullin ilmoittamat veropetokset.

Laajojen veropetosvyyhtien tutkinta vie tänä päivänä suuren osan talousrikostutkinnan resursseista huolimatta siitä, että tutkintaan tulee vain murto-osa rikosten todellisesta määrästä. Tilastojen osoittama törkeiden veropetosten määrän kasvu ei todennäköisesti tule aivan lähivuosina laantumaan.

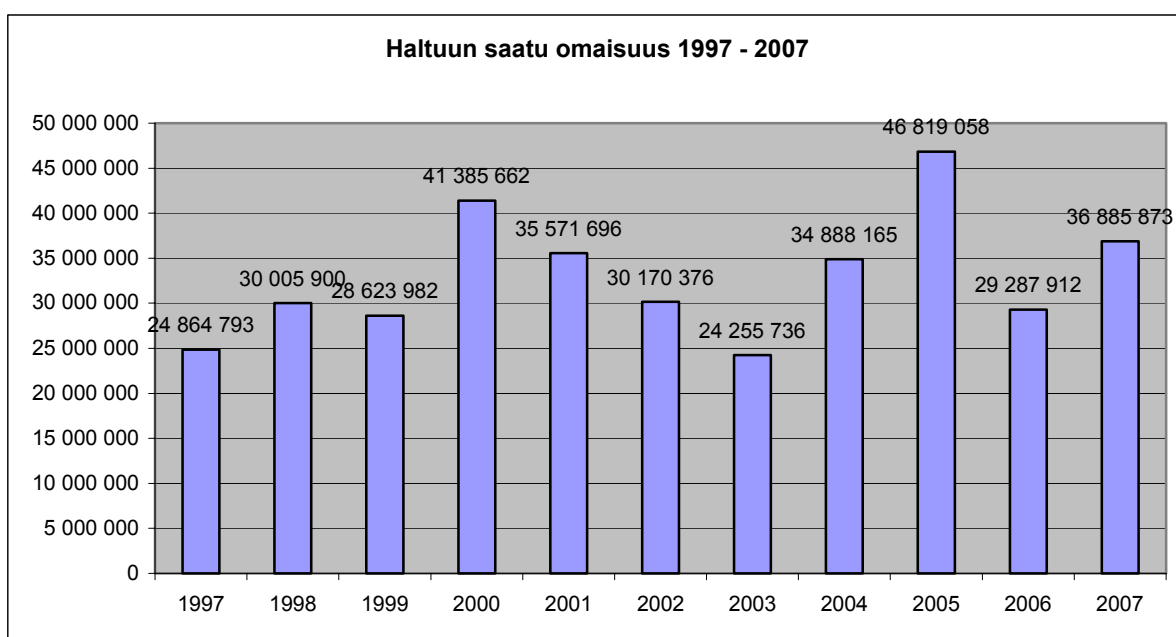
Erja Virta

2. Poliisin tutkintatilastot

Erja Virta, erikoissuunnittelija, Pakk, Virke

Tutkintatilastot

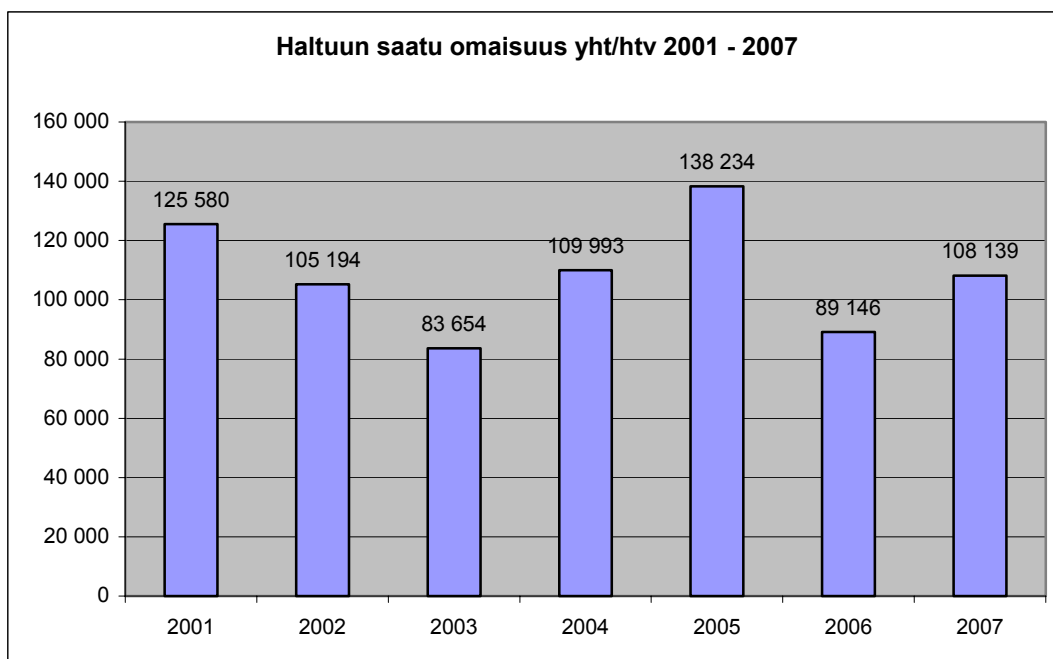
Talousrikostorjunnan tehokkuutta on seurattu systemaattisesti kymmenisen vuotta. Vuonna 1996 talousrikollisuudelle annettiin poliisitoiminnassa käytettävä määritelmä. Sen myötä talousrikokset on luokiteltu tutkinnassa omaksi ryhmäkseen. Vuodelta 1997 tehtiin ensimmäiset talousrikosmääritelmän mukaiset tilastot. Torjuntatyössä aikaansaatuihin tuloksiin ja niiden mittaamiseen on tämän jälkeen kiinnitetty jatkuvaa huomiota. Yksi talousrikostorjunnan tehokkuuden ja kannattavuuden mittareita on haltuun saatu rikoshyöty. Vuosien 1997 – 2006 poliisin haltuun saama rikoshyöty on ollut keskimäärin 32,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 tulos on jonkin verran edellisen kymmenen vuoden keskiarvon yläpuolella. Rikoshyödyn määrään vaikuttavat yksittäisten ”suurten” juttujen ohella muun muassa se, onko tutkinnan painopiste vanhojen juttukertymien perkaamisessa vai pystytäänkö aktiivisesti etsimään ja tutkimaan uusia juttuja.

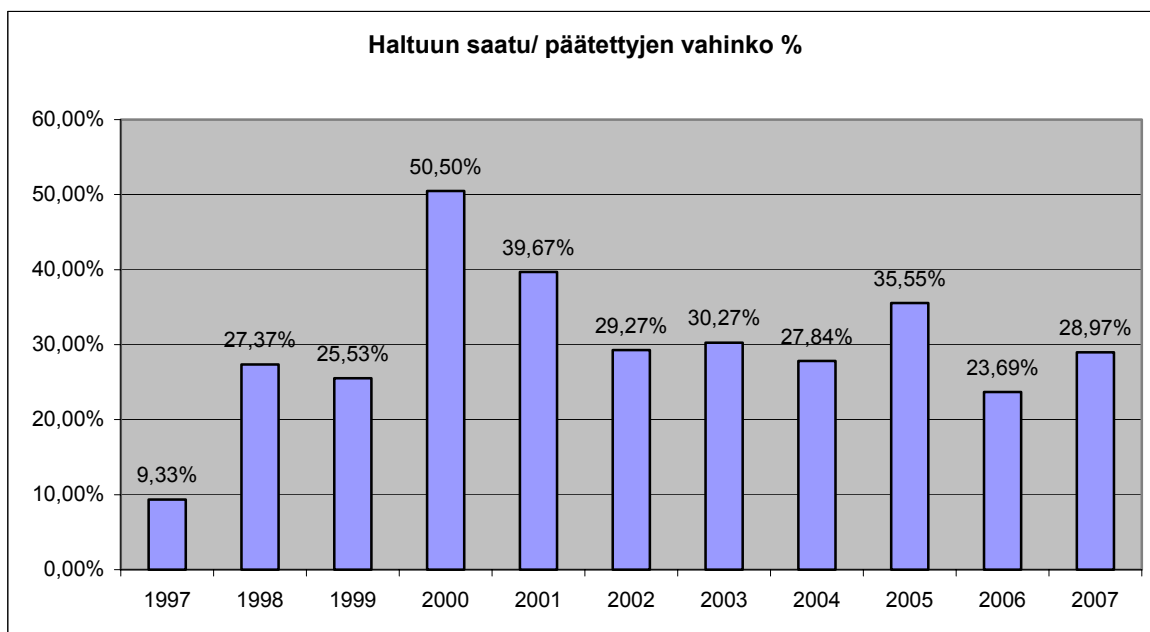
Poliisin takaisinsaamaa rikoshyötyä voidaan tarkastella suhteutettuna talousrikollisuuden aiheuttamiin vahinkoihin. Kokonaisvahingot nousevat vuosittain useisiin miljardeihin euroihin. Talousrikollisuuden vahingot eivät myöskään rajoitu näihin arvioituihin taloudellisiin vahinkoihin, vaan mukaan on laskettava myös *välilliset* vahingot. Epäsuoria seurauksia ovat esimerkiksi verotason ja hintojen nousu, kilpailun vääristyminen, markkinoiden epävakauden aiheuttama taloudellinen turvattomuus ja työpaikkojen epävarmuus, jopa työttömyys. Niin ikään luottamus markkinoihin saattaa heikentyä. Talousrikoksista aiheutuu myös *fyysisiä* vahinkoja, joista konkreettisina esimerkkeinä voidaan mainita tuoteturvallisuuden, ympäristön suojelun ja työturvallisuuden laiminlyönnistä aiheutuvat vahingot (ks. esim. Friedrichs 1996, 53–58). Talousrikollisuus aiheuttaa myös

sosiaalisia vahinkoja, kuten epäluottamusta oikeuslaitokseen, poliisiin ja koko yhteiskuntajärjestelmään.

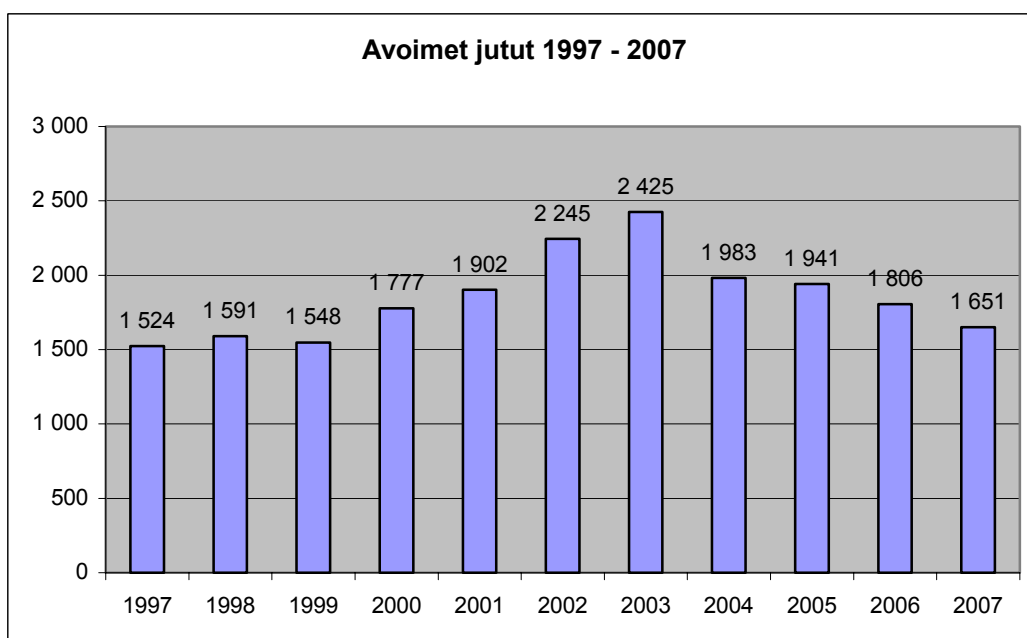
Takaisinsaattua rikoshyötyä voidaan myös suhteuttaa sen hankkimiseen käytettyyn panokseen. Yksi tapa mitata talousrikostorjunnan tehokkuutta on verrata takaisinsaadun omaisuuden määrää talousrikollisuuden torjuntaan käytetyn työn määrään. Tämä on yksi niistä mittareista, jota seurataan myös sisäisen turvallisuuden ohjelmassa. Tulosten perusteella talousrikostorjuntaan panostamisen voidaan katsoa olevan kannattavaa.

Poliisin tietoon tulevan talousrikollisuuden osuus on arvioiden mukaan noin 10 prosenttia, ja jos harmaa talous otetaan mukaan laskelmiin, noin viisi prosenttia. Helmikuun 2008 alussa poliisin tilastojärjestelmän mukaiset poliisilla tutkinnassa olevien talousrikosten vahingot vuonna 2007 olivat *päätettyjen* juttujen osalta 127.340.254 euroa (tullin päätetyt 14.385.228 euroa) ja *avoimien* juttujen osalta 202.963.660 euroa (tulli 1.367.067). Vuonna 2007 *tutkintaan tulleiden* juttujen vahingoiksi on arvioitu 85.101.402 euroa (tulli 2.412.219). Haltuun saatu omaisuus yhteensä/ päätettyjen juttujen vahinko arvoina vuodelta 2007 antaa tulokseksi 28,97 prosenttia. Suhdeluku on hieman korkeampi kuin edellisenä vuonna.

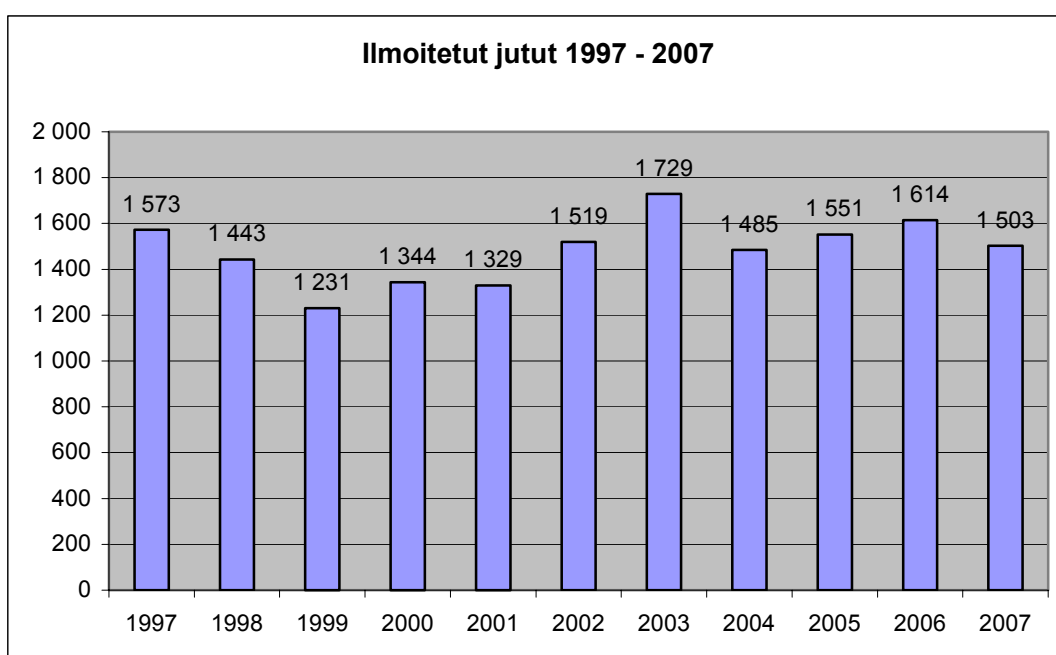
Tutkintatilannetta tarkasteltaessa hyvänä suuntana voidaan pitää avoimien talousrikosjuttujen lukumäärän laskua. Vuoden 2003 tilanteesta (2.425 avointa juttua) avoimet talousrikosjutut ovat vähentyneet siten, että vuoden 2004 lopussa avoimena oli 1.983 ja vuoden 2005 lopulla 1.941 talousrikosjuttua. Vuosien 2006 ja 2007 aikana lukumäärä on edelleen laskenut, ja vuoden 2007 lopussa avoimien talousrikosjuttujen määrä oli enää 1.651. Vuosien 1997 – 2006 avointen juttujen keskiarvo oli 1.874 juttua.

Yksi talousrikostutkinnan tehokkuuden mittaamisessa käytetyistä tunnusluvuista on poliisille tulevien ilmoitusten ja poliisin päättämien juttujen välinen suhde. Tähän suhdelukuun vaikuttaa tutkinnan läpivirtauksen ohella muun muassa se, miten sidosviranomaiset ovat panostaneet talousrikostorjuntaan. Kun ilmoitetut rikokset ovat muuttuneet keskimäärin

törkeämmiksi kuin aiemmin, vaikuttaa tämä myös poliisin tutkimien juttujen vakavuusastetta kohottavasti.

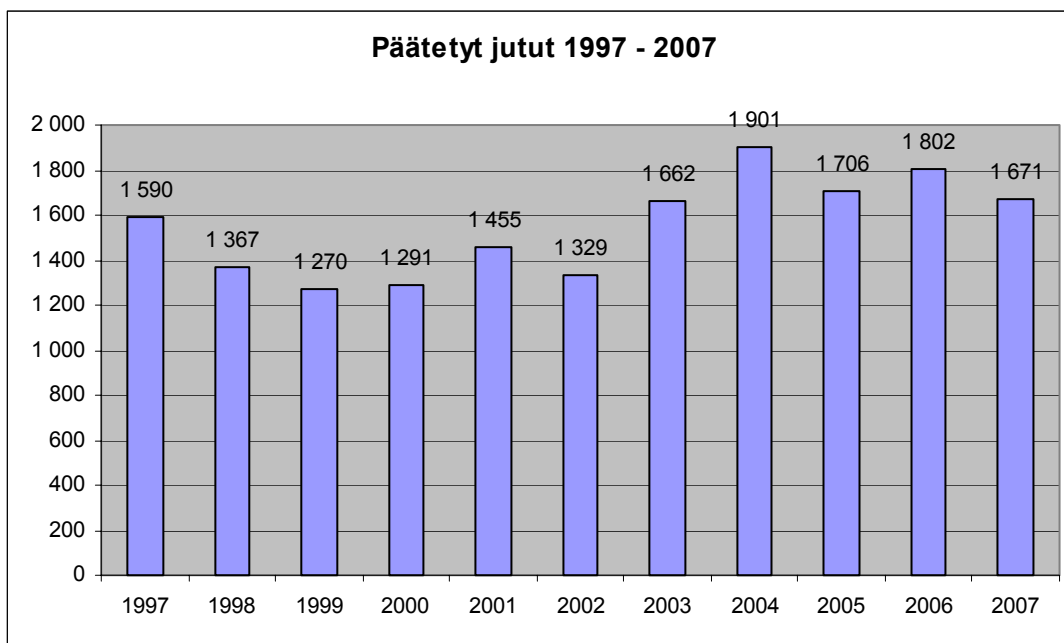
Vuonna 2006 tuli uusia juttuja tutkintaan jonkin verran enemmän kuin edellisinä vuosina, mutta samalla juttuihin liittyvien rikosten lukumäärä laski hieman. Tämä johtuu osittain siitä, että joissakin rikosnimikkeissä usea lievempi tekemuoto on saatettu korvata yhdellä törkeällä tekemuodolla. Vuonna 2007 ilmoitusten lukumäärä laski taas jonkin verran, 1.503 ilmoitukseen. Verrattuna kymmenen vuoden keskiarvoon vuosilta 1997 – 2006 (1.482 ilmoitusta), luku on vain hieman suurempi. Poliisin tietoon tulleiden rikosten lukumäärät vuosilta 1997 - 2007 on esitetty liitteessä 1.

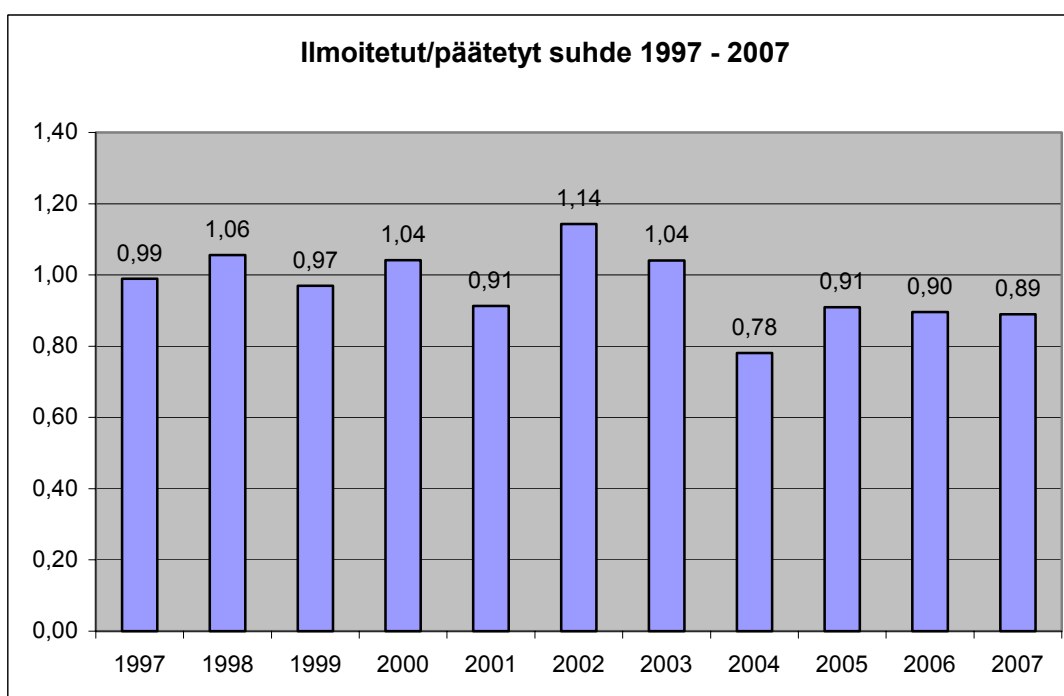
Vuoden 2007 lopussa poliisin tietojärjestelmässä oli päätettyjä talousrikosjuttuja 1.671 kappaletta. Päätettyjen juttujen kymmenen vuoden keskiarvo vuosilta 1997 – 2006 on 1.537 juttua per vuosi.

Sisäasiainministeriön tietojen mukaan vuoden 2007 jutuissa oli saatu päätökseen noin 6.213¹ rikosnimikkeen tutkinta, joten keskimääräinen rikosten määrä jutuissa oli miltei neljä (3,7). Rikosten määrä juttua kohden on jonkin verran korkeampi kuin vuoden 2006 vastaava luku.

¹ Luku ei sisällä 'tutkinta liiketoimintakiellon määräämiseksi' -merkintöjä, joita oli 754 kpl.

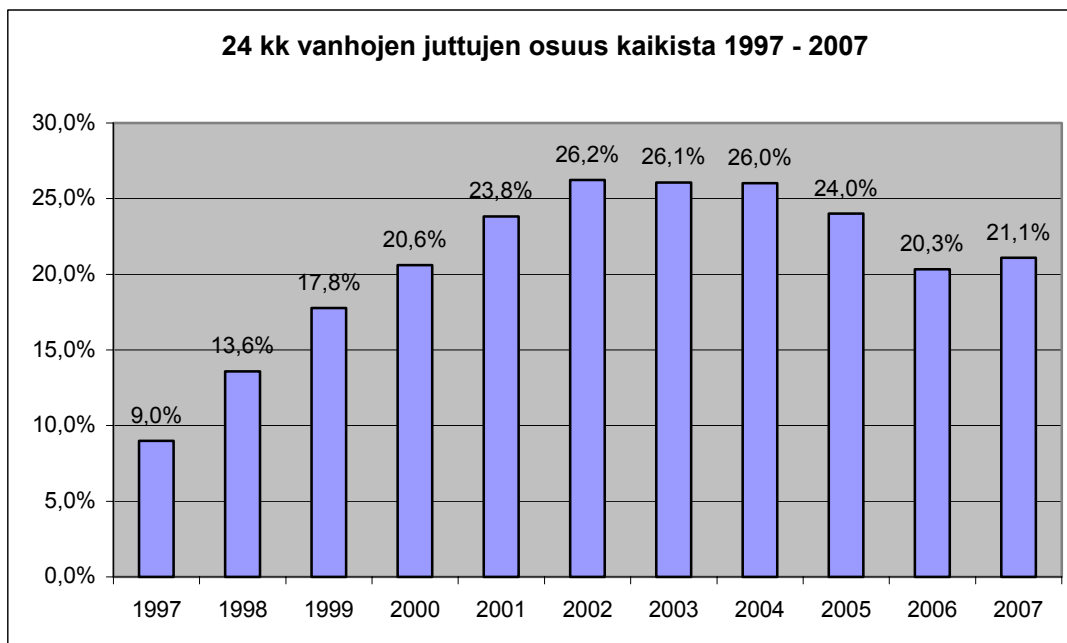

Vuodesta 2003 lähtien on talousrikostutkintaan ja torjuntaan osoitettu lisävaroja ja tunnuslukujen valossa positiivisia tuloksia onkin saatu aikaan. Myös vuonna 2006 on talousrikostorjunnan tehostamiseen panostettu lisäresurssein. Vuodesta 2004 alkaen poliisi on saanut päätettyä enemmän juttuja kuin se on kirjannut uusia ilmoituksia ja vuoden 2006 ja 2007 aikana suuntaus on jatkunut. Vuoden 2007 aikana poliisi on kirjannut 1.503 uutta talousrikosjuttua ja päättänyt 1.671 juttua. Viimeisen kymmenen vuoden aikana suhdeluku on ollut alhaisempi vain vuonna 2004.

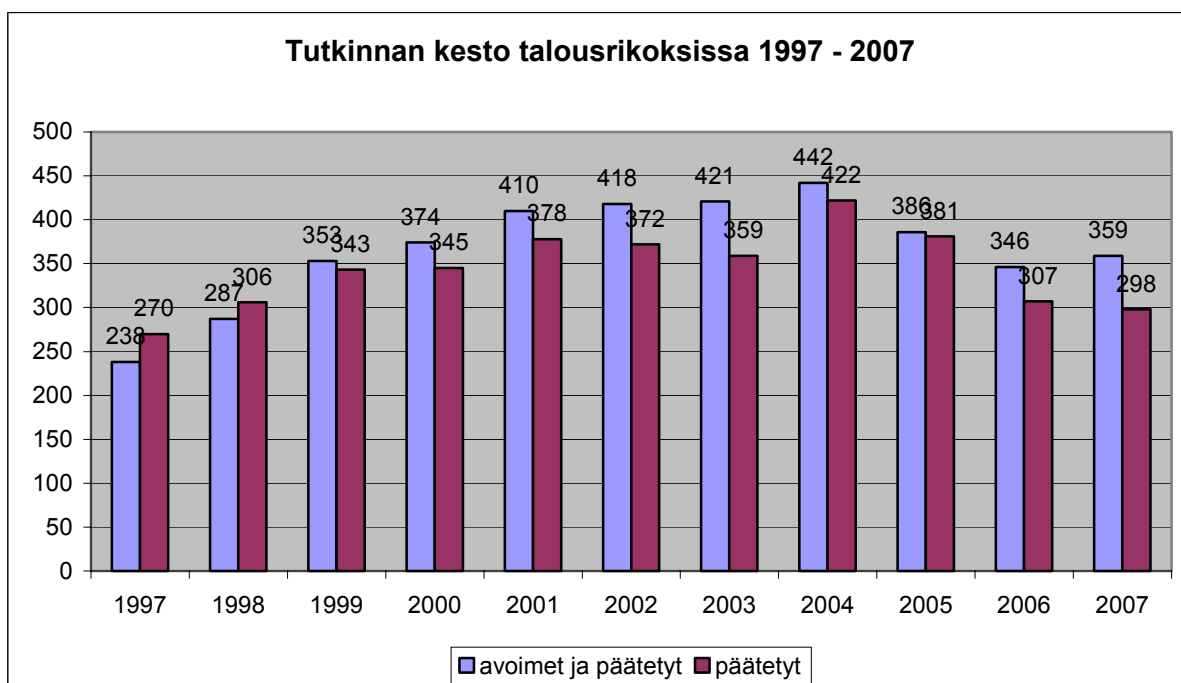

Koko avoinna olevan juttuvarannon pienenemisen ohella on huomattava, että vanhojen juttujen (rikosilmoitus on tehty yli kaksi vuotta sitten) osuus koko juttukannasta on laskenut

koko 2000-luvun. Vuoden 2006 lopussa vanhojen juttujen suhteellinen osuus oli pienin sitten vuoden 2000. Vuoden 2007 aikana suhdeluku on kohonnut jonkin verran.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana talousrikosten tutkinta-aika on mediaanilukujen valossa vaihdellut 252 vuorokauden (vuonna 1999) ja 168 vuorokauden välillä. Alinpaan tulokseen, eli 168 vuorokauteen päästiin vuonna 2007. Vuoden 2004 jälkeen tutkinta-aikoja on pystytty lyhentämään tuntuvasti. Päättäneissä jutuissa vuoden 2007 tilastoidut tutkinta-ajat ovat keskimäärin 124 vuorokautta lyhyempiä kuin vuonna 2004. Kyseessä on miltei 30 prosentin lasku. Avointen ja päätettyjen juttujen kohdalla keskimääräistä laskua on vajaa 20 prosenttia.

Rikosnimikkeet talousrikosjutuissa

Sisäasiainministeriön tilastojen mukaan poliisille ilmoitettuja *uusia talousrikosasioita* oli vuoden 2007 aikana 1.630 uutta r- tai s-ilmoitusta. Näistä 1.490 oli rikosilmoituksia. Uusien rikosnimikkeiden lukumäärä oli 2.683, eli keskimäärin 1,8 rikosnimikettä juttua kohden.

Vuoden 2007 yleisin poliisin tietoon tullut talousrikos oli kirjanpitorikos. Näitä esiintyi 429 kertaa. Törkeitä kirjanpitorikoksia oli ilmoitettu 299. Seuraavaksi useimmin esiintyneitä rikosnimikkeitä olivat törkeät veropetokset (414 kpl), törkeät velallisen epärehellisyudet (157 kpl), rekisterimerkintärikokset (156 kpl), törkeät petokset (138 kpl), velallisen epärehellisyys (131 kpl) ja veropetokset (108 kpl). Petoksia oli 105 ja verorikkomuksia 102 kpl. Selkeimmät erot edelliseen vuoteen ovat rekisterimerkintärikosten suhteellisen osuuden nousu ja veropetosten suhteellisen osuuden lasku. Sen sijaan törkeiden veropetosten osuus on kasvanut.

Vuodesta 2004 alkaen on kirjanpitorikosta ollut mahdollisuus tutkia myös törkeänä tekemuotona. Törkeiden kirjanpitorikosten lukumäärät ovat nousseet vuoden 2004 65 tapauksesta vuonna 2005 126 tapaukseen. Vuoden 2006 aikana törkeiden kirjanpitorikosten lukumäärä nousi edelleen vahvasti (152 kpl). Vuonna 2007 nousu jatkui edelleen miltei kaksinkertaiseksi ja oli jo kolmanneksi yleisin rikosnimike uusissa talousrikoksissa (299 kpl).

Vuosittain ilmenevä tilastollinen vaihtelu joidenkin rikosnimikkeiden määrissä selittyy usein joko laajoilla juttusarjoilla, kirjaamiskäytäntöjen muutoksilla tai lainsäädännön muutoksilla. Perustutkinnan osalta muutokset ovat kuitenkin melko vähäisiä. Sekä päätettyjen juttujen että uusien juttujen osalta nykyinen tutkintatilanne ei edelleenkään tuo mukanaan juurikaan yllätyksiä. Vuonna 2007 tutkintaan tulleissa jutuissa yleisimpien nimikkeiden prosentuaalinen jakautuma oli karkeasti seuraava: kirjanpitorikoksia oli vajaa 25 prosenttia, verorikoksia oli runsas 20 prosenttia, velallisen rikoksia 12 prosenttia ja petoksia 8 prosenttia kaikista talousrikosnimikkeistä. Kirjanpitorikosten osuus on noussut noin viidellä prosentilla.

Polstatin vuosittaisten rikosten lukumäärien mukaan vuonna 2007 kasvua on ollut törkeiden veropetosten, törkeiden kirjanpitorikosten ja törkeiden velallisen petosten osalla. Myös kavallukset, luottamusaseman väärinkäyttäminen ja ympäristön turmeleminen ovat nousseet jonkin verran. Yritysten tietopääomaan kohdistuvien rikosten nousu on taittunut ja kasvua oli ainoastaan yrityssalaisuuksien väärinkäyttöjen osalla. Petos- ja väärennysrikosten sekä verorikkomusten osuus on jonkin verran laskenut vuodesta 2006. Liiketoimintakiellon rikkomisia kirjattiin 37 vuonna 2007. Yleisimpien talousrikosnimikkeiden aikasarjat vuodesta 1997 lähtien on esitetty liitteessä 1.

Vuoden 2007 *päätetyissä jutuissa* oli lukumääräisesti eniten törkeitä veropetoksia (1.357 kpl). Kirjanpitorikoksia oli tutkittu 952 ja törkeitä kirjanpitorikoksia 581. Seuraavaksi eniten esiintyi rekisterimerkintärikoksia (650 kpl). Törkeitä velallisen epärehellisyksiä oli tutkittu 420 kpl ja törkeitä petoksia 403 kpl.

Sisäasiainministeriön tilastojen mukaan vuoden 2007 aikana päätettiin yhteensä 1.675 r- tai s-juttuja. Rikosjuttuja oli 1.532 ja sekalaisia ilmoituksia oli 143 kappaletta.

Vuonna 2007 päätetyt talousrikosjutut - tekotavat

Vuodesta 2005 on poliisissa tehty talousrikollisuuden laadullista analyysia muun muassa talousrikosjutuista, joiden tutkinta on saatu päätökseen. Tietojen keruu on suoritettu tarkoitusta varten suunnitellun tekotapalomakkeen avulla. Tänä aikana on muodostunut selkeä kuva siitä, minkälaisia tekotapoja ja juttukokonaisuuksia tutkinnassa on viime vuosina ollut. Tekotapalomaketta ei enää vuoden 2008 alusta täytetä, vaan tekotapoja siirrytään seuraamaan muilla tavoin. Seuraavassa esitellään pääpiirteissään vuoden 2007 aikana päätettyjen talousrikosjuttujen sisältöä tekotapalomakkeilla saatujen tietojen perusteella.

Vuonna 2007 päätetyt talousrikosjutut olivat pääasiassa paikallisia (84 %). Laajoiksi kotimaisiksi jutuiksi oli määritelty 10 prosenttia jutuista ja kansainvälisiksi seitsemän prosenttia. Pääosa (79 %) vuonna 2007 päätetyistä jutuista oli tutkittu perinteisellä menetelmällä, reaaliaikaisen tutkinnan osuus oli 21 %. Liittynyt muuhun rikollisuuteen olivat raportoiduissa jutuissa vielä verraten vähäisiä, vaikka osuudet ovat kasvaneet koko tekotapojen tarkastelun ajan. Muuhun vakavaan rikollisuuteen katsottiin olevan kytkentöjä 30, rahanpesuun 22 ja huumausainerikoksiin yhdeksässä jutussa.

Vuoden 2007 tekotapakartoituksen yleisimmät toimialat olivat rakennus- ja korjaus, kauppa, ravintola- ja majoitus ja kuljetus. Myös uusissa, tutkintaan vasta tulleissa jutuissa toimialajakautuma on hyvin samantyyppinen.

Talousrikosjutuissa epäillyn asemassa olleiden henkilöiden rooleista yleisimmät olivat virallinen vastuuhenkilö ja tosiasiallinen toimija. Näissä rooleissa toimineita oli 65 ja 62 prosentissa jutuista. Kolmanneksi useimmin mainittu bulvaani oli epäillyn asemassa 9 prosentissa jutuista. Jutussa *muussa kuin epäillyn* ominaisuudessa toimineiden henkilöiden rooleiksi mainittiin useimmin bulvaanina toimiminen (35 prosentissa juttuja). Muussa kuin epäillyn roolissa juttuihin liittyneiden roolit olivat luonnollisesti monimuotoisempia ja sekä apulaisia, yllyttäjiä, yhteiskunnallisia toimijoita että asiantuntijoita oli edellisten lisäksi mainittu useamman kerran.

Rikoslajit

Verorikoksiin liittyviä tekoja ilmoitettiin kaikkiaan 586 kpl. Yleisin tekotapa oli ilmoitus- tai maksuvelvollisuuden laiminlyönti, jota ilmeni 56,7 prosentissa tutkituista verorikosjutuista. Tämän tekotavan osuus oli jonkin verran kohonnut edellisestä vuodesta. Myös seuraavaksi yleisimpien tekotapojen suhteelliset osuudet nousivat. Näitä olivat varojen tai tulojen salaaminen (35,9 %) ja väärin tietojen antaminen (31,7 %). Pimeän työvoiman käyttö mainittiin 21,4 prosentissa ja kuittikauppa mainittiin 12,7 prosentissa verorikosjuttuja. Ohimyynti mainittiin 11,4 prosentissa jutuista. Jonkin verran esiintyi myös ulkomaankauppaan liittyvää verorikollisuutta.

Yleisimmin verorikokset liittyivät arvonlisäverotukseen laiminlyönteihin. Näitä ilmeni 76 prosentissa verorikoksia. Toiseksi useimmin laiminlyönnit liittyivät ennakkoperintään (40 %). Tuloveron välttäminen (37 %) sekä muun veron tai maksun välttämiseen liittyvät rikokset (17 %) olivat seuraavaksi yleisimpiä. Luonnollisesti pääosassa verorikoksia oli kyse useamman kuin yhden verolajin laiminlyönnistä.

Verorikoksissa kyse on yleensä useamman kuin yhden rikoksen tutkinnasta. Yleisimmin verorikoksiin liittyy kirjanpitorikoksia ja velallisen rikoksia sekä rekisterimerkintärikoksia. Verorikokset tehdään useasti laajahkon kotimaisen toiminnan yhteydessä ja tutkintatapa on jonkin verran keskimääräistä useammin reaaliaikainen. Toimialojen kärjessä on rakennus- ja korjaustoiminta.

Kirjanpitorikoksiin liittyviä tekotapoja oli aineistossa määritelty kahdella eri tavalla. Tapa, jolla kirjanpitorikos on tullut ilmi, määriteltiin 340 kertaa. Yleisimmin rikos paljastui konkurssiasian yhteydessä (43 %), seuraavaksi useimmin verottajan toiminnan yhteydessä (34 %). Muutoin paljastuneita oli 29 prosenttia, joista pääosa muun esitutkinnan yhteydessä.

Kirjanpitorikokseen syyllistytettiin eri tavoilla. Yleisin tekotapa oli kirjanpidon osittainen laiminlyönti (39 % tutkituista jutuista, joissa esiintyi kirjanpitorikos). Kirjanpidon totaalinen laiminlyönti (36 %) ja sen vääristely (30 %) olivat seuraavaksi yleisimpiä. Kirjanpito oli hävitetty tai tuhottu 14 prosentissa juttuja.

Yli puolet jutuista on sellaisia, joissa kirjanpitorikosten yhteydessä tutkitaan myös verorikoksia. Yleisiä verorikoksen tekotapoja tässä yhteydessä ovat ohimyynti, pimeän työvoiman käyttö, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuden laiminlyönti sekä kuittikauppa. Myös velallisen rikoksia ja rekisterimerkintärikoksia ilmenee runsaasti kirjanpitorikosten yhteydessä.

Velallisen rikoksista valtaosa tuli ilmi konkurssin (77 %) yhteydessä mutta myös jonkin veran ulosottoselvityksen (14 %) yhteydessä. Näissä saattohoitoon viittaavaa toimintaa liittyi 15 juttuun ja näiden osuus nousi viidestä kahdeksaan prosenttiin. Saneerausmenettelyssä ilmeni 4 prosenttia velallisen jutuista. Muita ilmitulon syitä oli esimerkiksi verottajan toiminnan yhteydessä tai muussa tutkinnassa paljastuneet tapaukset.

Velallisten rikosten tutkinnan yhteydessä tutkittiin myös runsaasti kirjanpitorikoksia ja verorikoksia. Liityntöjä muuhun vakavaan rikollisuuteen mainittiin muutaman kerran.

Rekisterimerkintärikosten tekotavoista yleisin oli välikäden rekisteröiminen hallitukseen (96 prosentissa jutuista joissa esiintyi rekisterimerkintärikos), seuraavaksi useimmin (39 %) mainittiin väärä tieto osakepääomasta. Kuten prosenttiluvuista ilmenee, nämä tekotavat esiintyivät usein saman jutun yhteydessä. Rekisterimerkintärikokselle ominaista on se, että se esiintyy useimmiten yhdessä jonkin muun rikoksen kanssa. Yksin esiintyviä rekisterimerkintärikoksia oli alle 20 prosenttia kaikista.

Petosrikosten tekotapojen kirjavuutta kuvaa se, että erittelyissä ”muu petos” – kategoria on yleisin (39 %). Näissä oli tällä kertaa useimmiten kyseessä autokauppoihin liittyvää tai yksityishenkilön tekemisiksi katsottavaa petosrikollisuutta. Myös tarkemmin määritellyt petosten tekotapojen yleisyys vaihtelee paljonkin eri ajanjaksoina. Vuonna 2007 palautetuissa tekotapalomakkeissa rahoitus- ja luottopetokset olivat jälleen, kuten vuonna 2006, yleisin petosten kategoria (29 %). Vuonna 2005 näitä kuitenkin oli vain 8 prosenttia petosrikoksista. Toiseksi yleisimpiä tekotapoja vuonna 2007 päätetyissä jutuissa olivat laskutus/ tarjouspetokset (19 %) ja etumaksupetokset (19 %). Etumaksupetosten osuus oli edellisenä vuonna vain kaksi prosenttia. Avustuspetoksia oli mainittu 11 prosentissa juttuja. Tilauspetosten osuus putosi neljään prosenttiin ja aiempien vuosien ”suosikki” lomaosakepetos mainittiin vain kerran.

Kun tarkastellaan petosten liityntöjä muihin talousrikoslajeihin, poikkeaa petosrikollisuus jonkin verran muusta talousrikollisuudesta. Petosjutuissa esiintyi yleisimmin vain yhtä petostyyppiä ja petokset liittyvät harvemmin muihin talousrikoksiin kuin monet muut talousrikosten lajit. Yksittäisten nimikkeiden määrä on petosten osalla yli 50 prosenttia kun se esimerkiksi rekisterimerkintärikoksilla liikkuu kymmenen ja kahdenkymmenen välillä.

Kansainvälisten juttujen osuus on petosjutuissa jonkin verran yleisempi kuin kaikissa talousrikosjutuissa. Myös laajaa kotimaista toimintaa on hieman enemmän.

Tietotekniikkaan liittyviä rikoksia mainittiin 11 jutussa. Yrityssalaisuuden rikkomisia näistä oli kuusi, tietomurtoja kaksi ja muita kolme. Nämä olivat yrityssalaisuuden väärinkäyttöjä, joista yhteen liittyi myös tekijänoikeusrikos ja lahjuksen ottaminen.

Ympäristörikosten osuus päätetyistä oli 25 tekoa 16 jutussa. Ympäristörikosten osuus on noin nelinkertaistunut viimevuotiseen verrattuna. Ainetta, säteilyä tai esineitä oli jätetty ympäristöön 11 kertaa ja neljä kertaa oli muutettu ympäristöä säännösten vastaisesti. Viidesti oli syyllistytty momentin ”valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta tai tuotetta taikka...” rikkomiseen ja kolme kertaa oli kyseessä muu ympäristörikos. Näitä olivat alusjäterikkomus, öljypäästö ja maa-ainesten ottaminen ilman asianmukaista lupaa. Kahdessa tapauksessa teko oli törkeä.

Yhteenveto

Vuonna 2007 päätettyjen talousrikosjuttujen sisältö oli perinteinen. Kirjanpitorikokset, verorikokset, velallisen rikokset ja rekisterimerkintärikokset muodostavat perusmassan, jonka parissa talousrikostutkijan arki pääasiassa kuluu. Rekisterimerkintärikokset ovat viime vuosina lisääntyneet ja tekoataparkastelussa ne esiintyvät kiinteässä yhteydessä edellä mainittuun kolmikkoon. Päättyneistä jutuista yli 40 prosenttia rikosnimikkeistä oli kirjanpitorikoksia tai veropetoksia. Hieman yli 10 prosenttia oli velallisen rikoksia ja hieman alle 10 prosenttia rekisterimerkintärikoksia.

Vuoden 2007 päätetyissä jutuissa oli lukumääräisesti eniten kirjanpitorikoksia (ml. törkeät tekemuodot) ja veropetoksia. Näitä oli päätetty yhteensä 2.890. Velallisen rikoksia oli kaikkiaan runsas 730. Seuraavaksi eniten esiintyi rekisterimerkintärikoksia (650 kpl). Törkeät petokset olivat seuraavaksi yleisimpiä.

Johtuen ehkä siitä, että aktiivisuus täyttää tekoapalomaketta jäi vuonna 2007 hieman alhaisemmaksi kuin edellisenä vuonna, tiettyjen marginaalisempien tekoapojen osuudet jäivät tässä tarkastelussa hyvin pieniksi. Arvopaperimarkkinarikoksiin liittyen raportoitiiin kaksi tiedotamisrikosta. Poliisin tilastojen mukaan vuonna 2007 päätettiin näiden lisäksi kahden törkeän sisäpiiritiedon väärinkäytön tutkinta. Työrikoksista ilmoitettiin vain yksi työaikasuojelurikos, tilastojen mukaan tämän lisäksi oli päätetty yksi työturvallisuusrikos, yksi työsyryjintään ja yksi työaika-rikkomukseen liittyvä tutkinta. Kaiken kaikkiaan näiden rikosten määrät jäivät vuonna 2007 päätetyissä jutuissa hyvin pieniksi.

Talousrikostutkintatilanne pääkaupunkiseudulla

Suunnittelija Niina Laakso, talousrikosten esikäsittely-yksikkö

Talousrikostutkintatilanteen kehitys pääkaupunkiseudulla on jatkunut kokonaisuutena myönteisenä viime vuosina. Sekä avointen talousrikosilmoitusten määrä että tutkinta-ajat ovat olleet pääkaupunkiseudulla laskussa. Myös valtakunnallisesti tutkintatilanne on kehittynyt hyvään suuntaan ja vuonna 2007 saavutettiin avoimissa talousrikosilmoituksissa vuosituhannen alun alhaisimmat lukemat. Niin pääkaupunkiseudulla kuin valtakunnallisestikin hyvän kehityksen veturina on toiminut Helsingin poliisilaitos, jossa talousrikosilmoituksia on ollut määrällisesti eniten ja siten muutokset Helsingin talousrikosyksikön tuloksissa vaikuttavat huomattavasti myös talousrikostutkinnan kokonaiskuvaan.

Avointen talousrikosilmoitusten lukumäärä on laskenut Helsingissä johdonmukaisesti vuoden 2003 huippuvuodesta lähtien jopa vuotta 2001 alemmalle tasolle. Espoossa sekä KRP:n pääosastolla avointen ilmoitusten määrä on ollut suhteellisen pysyvä läpi 2000-luvun alun. Vuoden 2007 aikana Espoon talousrikosilmoitus määrä kääntyi nousuun, KRP:n pääosaston ilmoitusmäärä puolestaan kääntyi selvästi laskuun. Kaikissa pääkaupunkiseudun yksiköissä kehitys ei kuitenkaan ole ollut positiivista tai vakaata. Vantaalla tapahtui vuosina 2005–2006 avointen talousrikosilmoitusten lukumäärän voimakas kasvu, joka saatiin taittumaan vuoden 2007 aikana, mutta avointen talousrikosilmoitusten lukumäärä on Vantaalla edelleen huomattavasti korkeampi kuin vuonna 2004.

Uusien talousrikosilmoitusten määrän kehitys muistuttaa avointen ilmoitusten määrän kehitystä. Helsingissä uusien ilmoitusten määrä on vakiintunut 250 ilmoituksen tuntumaan vuodesta 2004 alkaen. Vantaalla ilmoitusmäärissä tapahtui jyrkkä kasvu vuosina 2005–2006, mutta vuonna 2007 ilmoitusmäärä on palannut lähelle vuosituhannen alun tasoa. Espoossa uusien ilmoitusten määrä on noussut viime vuosina jonkin verran, KRP:n pääosastolle on puolestaan kirjattu viime vuosina aikaisempaa vähemmän uusia talousrikosilmoituksia. Ilmoitettujen ja päätettyjen talousrikosilmoitusten välinen suhde on vaihdellut paljon yksikkökohtaisesti. Ainoastaan Helsingin talousrikosyksikkö on pystynyt johdonmukaisesti päättämään enemmän ilmoituksia kuin niitä on tullut sisään. Muissa yksiköissä vuosikohtainen vaihtelu on ollut niin suurta, että selvää trendiä ei ole havaittavissa.

Avointen talousrikosilmoitusten määrä suhteessa käytettyihin henkilötyövuosiin kertoo ehkä eniten kunkin yksikön työtilanteesta. Helsingissä oli vaikeimpana aikoina vuonna 2003 lähes 18 avointa rikosilmoitusta jokaista talousrikostutkijaa kohden. Vuonna 2007 Helsingissä oli avoimia talousrikosilmoituksia enää reilut kuusi kappaletta tutkijaa kohti. Espoossa avointen ilmoitusten suhde resursseihin on kehittynyt positiivisesti 2000-luvun alkuvuosina, tosin vuonna 2007 avointen ilmoitusten määrä tutkijaa kohti oli taas lievässä nousussa. KRP:n pääosastolla resurssit ovat seuranneet hyvin juttumäärän kehitystä läpi 2000-luvun. Erityisesti Vantaan tilanne on viime vuosina ollut vaikea, kun avointen talousrikosilmoitusten määrä talousrikostutkijaa kohden on lyhyessä ajassa kaksinkertaistunut. Huolimatta siitä, että 2006–2006 Vantaalle kirjattu mittava autopetossarja on suurelta osin saatu päätettyä, Vantaan tilanne ei ole palannut lähellekään vuoden 2004 tasoa.

Esikäsiteltyjen talousrikosten osuus pääkaupunkiseudulla pienentyi entisestään vuonna 2007. HEV-ohjeen mukaisesti esikäsittelyyn tulee toimittaa kaikki pääkaupunkiseudun talousrikosyksiköissä kirjatut talousrikosilmoitukset, joissa ei aloiteta reaaliaikaista tutkintaa tai joita ei luokitella yksinkertaisiksi. Esikäsittely-yksikön arvion mukaan tämä tarkoittaisi sitä, että

esikäsittely tulisi toimittaa noin 60–70 %:lle pääkaupunkiseudun talousrikosilmoituksista. Esikäsittelyyn on kuitenkin toimitettu sen toiminnan aikana vain keskimäärin 30–35% pääkaupunkiseudun uusista talousrikosilmoituksista. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta esikäsitte-lyyn on toimitettu yksittäisiä talousrikosilmoituksia.

Esikäsittely-yksikössä laadittujen tutkintasuunnitelmaehdotusten lukumäärä on hieman laske-
nut toiminnan alkuvuosista. Vuonna 2007 laadittiin 138 tutkintasuunnitelmaehdotusta, jotka
pitivät sisällään yhteensä 160 rikosilmoitusta. Kaikkiaan tutkintasuunnitelmaehdotuksia on
laadittu vuosina 2005–2007 587 kappaletta. Näiden lisäksi yksiköihin on palautunut ilman kä-
sittelyä pieni määrä rikosilmoituksia, joissa materiaali on ollut puutteellinen tai tutkinnanjoht-
taja ei ole tehnyt tutkintasuunnitelman teon kannalta olennaisia päätöksiä jutun kohdentami-
sesta tai rajaamisesta. Laadittuihin tutkintasuunnitelmaehdotuksiin on sisältynyt ehdotus tut-
kintafoorumin muutoksesta 110 rikosilmoituksen osalta. Valtaosa siirroista on tehty jakoko-
kouksen päätöksellä Helsingistä muihin yksiköihin. Tutkintafoorumin muutokset ovat selvästi
painottuneet esikäsittelytoiminnon alkuvaiheisiin. Vuonna 2005 tutkiva yksikkö vaihtui 60 ri-
kosilmoituksen osalta, vuonna 2006 ja 2007 rikosilmoituksia on siirtynyt huomattavasti vä-
hemmän.

Tutkintasuunnitelmakäytäntöön ei ole pääkaupunkiseudulla tullut toistaiseksi muutoksia, vaan
talousrikosilmoitukset toimitetaan esikäsittelyyn voimassa olevan ohjeen mukaisesti. Vuonna
2007 luovuttiin Valtakunnansyyttäjänviraston kautta tapahtuneesta keskitetystä talousrikos-
syyttäjien nimeämisjärjestelystä, ja nykyisin syyttäjäpyyntö tehdään suoraan rikoksen teko-
paikan mukaiseen syyttäjänvirastoon.

3. Verohallinnon rikosasiat 2007

Marko Niemelä, ylitarkastaja, VH, Virke ja Raija Seppälä, ylitarkastaja, VH

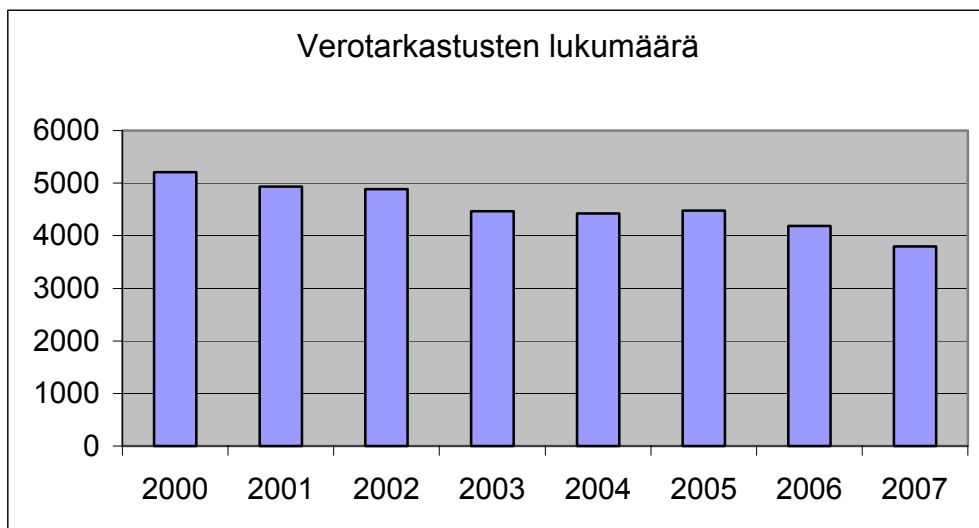
Verotarkastus

Verotarkastustoimintaa seurataan keräämällä tiedot mm. suoritettujenerotarkastusten lukumääristä ja erotarkastusten perusteella maksuunpannuista veroista sekä erotarkastusten perusteella tehdyistä rikosilmoituksista. Erikseen seurataan harmaan talouden toimijoihin kohdistuneita tarkastuksia.

Seurannan eri osioiden erilaisista lähtökohdista johtuen kokonaiskuvan muodostaminen on haastavaa. Tarkastushallinnollinen tietojärjestelmä TAHTI on ollut käytössä vuoden 2003 alusta. Se tarjoaa jo nyt aiempaa paremmat mahdollisuudet tarkastustoiminnan kattavaan ja yhtenäiseen seurantaan, mutta menettelyjä ja raportointia sekä erityisesti liittyviä verohallinnon muihin tietojärjestelmiin kehitetään jatkuvasti.

Verotarkastusten lukumäärä

Valmistuneita erotarkastuksia seurataan vuosittain. Erotarkastusten lukumäärällä tarkoitetaan ko. tilastovuoden aikana valmistuneita eli lopullisia, tarkastushallinnon tietojärjestelmään hyväksytyksi merkittyjä erotarkastus-kertomuksia. Valmistumispäivä on kertomuksen hyväksymismerkinnän päivämäärä.

Verotarkastusten määrä on 2000-luvulla ollut selvässä laskussa. Vuoden 2000 yli 5.000 erotarkastuksesta määrä on laskenut vuonna 2007 kirjattuihin 3.792 valmistuneeseen erotarkastukseen.

Harmaan talouden tarkastukset

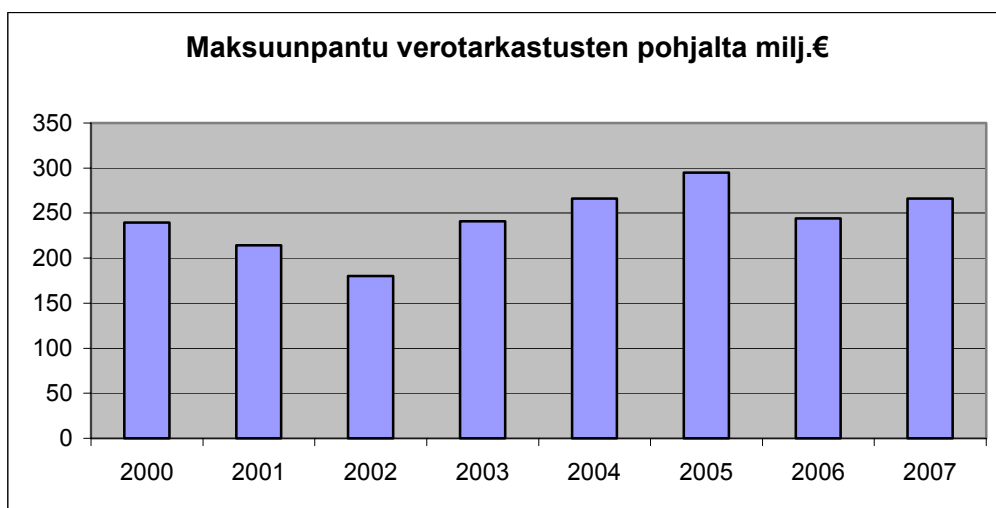
Harmaan talouden torjuntaa toteutetaan verohallinnossa valitsemalla tietoisesti harmaan talouden oletettuja toimijoita erityisvalvonnan kohteeksi sekä muun valintaperusteen mukaan

valituissa kohteissa, jotka toimenpiteen aikana osoittautuvat harmaan talouden harjoittajiksi. Verotarkastuksissa on paljastettu puuttuvia tuloja, mustia palkkoja tai kuittikauppaa vuosittain noin 800 tarkastuskohteessa.

2004	2005	2006	2007
863	808	743	807

Maksuunpantujen verojen määrä

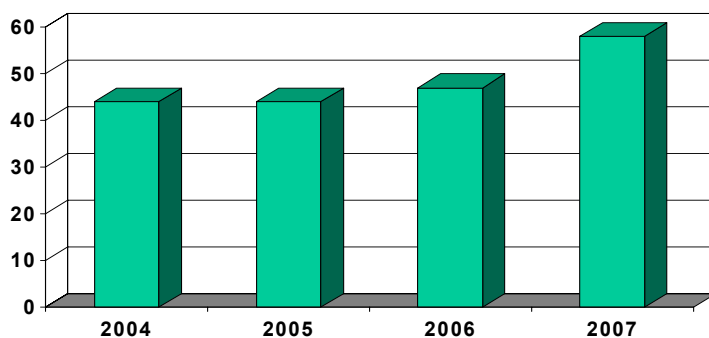
Tarkastusten perusteella tehtyjen maksuunpanojen euromääriä seurataan maksuunpanovuoden mukaan. Tiedot saadaan vuosittain verohallinnon maksuunpanotiedoista. Tietyn vuoden maksuunpanot koskevat siten tarkastuskertomuksia, jotka ovat valmistuneet saman tai edellisen vuoden aikana, joten niitä ei voi tilastoissa suoraan kohdistaa juuri tietyille kertomuksille. Maksuunpantujen verojen lisäksi verotarkastustoiminnalla on muitakin tuloksia kuten avoimeen verokauteen kohdistuvia lisäyksiä, aiheettomien palautusten estämistä, ohjausta ja epäterveen toiminnan katkaisemista.

Verotarkastusten perusteella maksuunpannut verot eivät ole seuranneet verotarkastusten määrää, vaan ovat pysyneet samalla tasolla viimeiset vuodet.

Myös harmaan talouden verotarkastuskertomusten sisältämiä maksuunpanoesityksiä seurataan vuositasona.

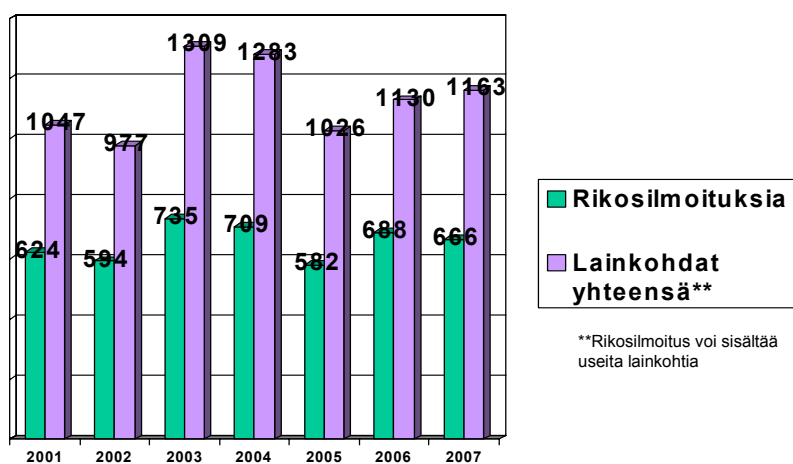
HARMAAN TALOUDEN TARKASTUSTEN MAKSUUNPANOESITYKSET MILJ €

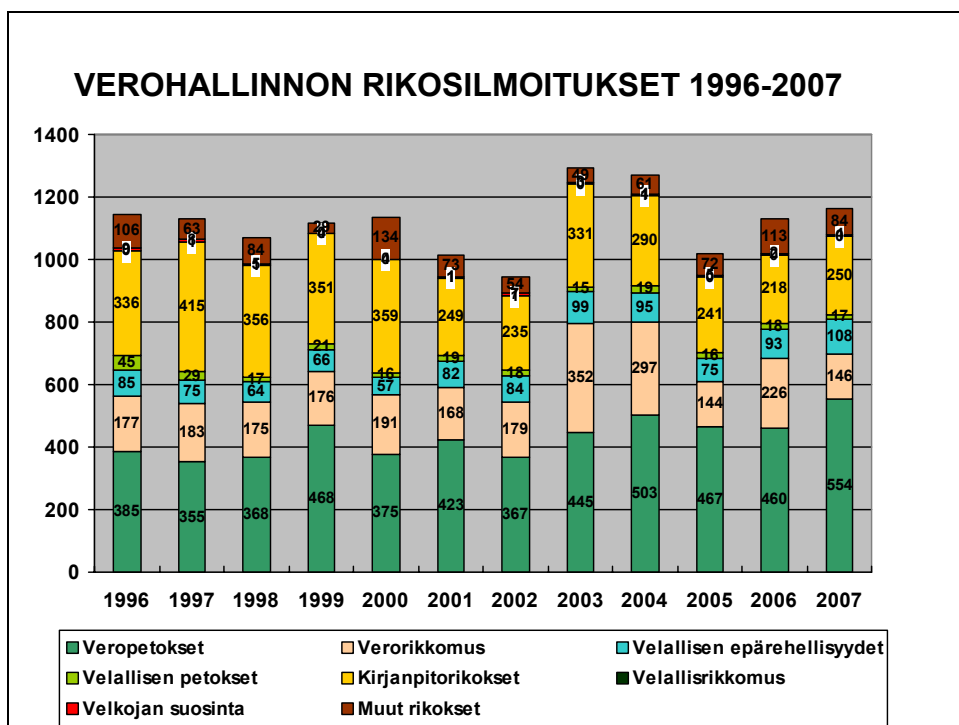
Harmaan talouden verotarkastuskertomusten maksuunpanoesitykset ovat vuonna 2007 kasvaneet selvästi vuosien 2004 - 2006 tasosta.

Verohallinnon rikosilmoitukset

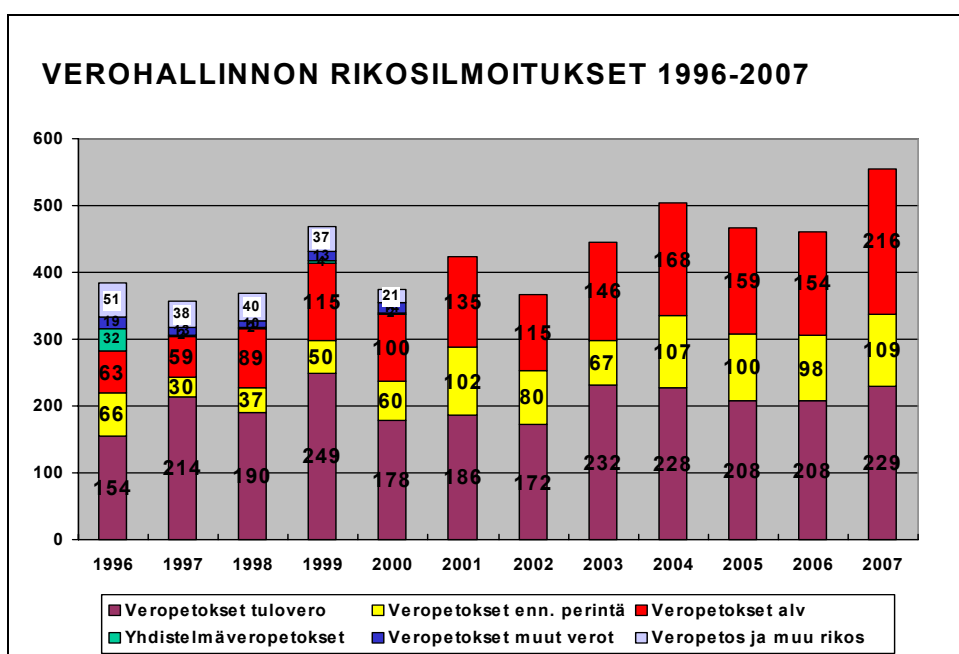
VEROHALLINNON RIKOSILMOITUKSET 2001-2007

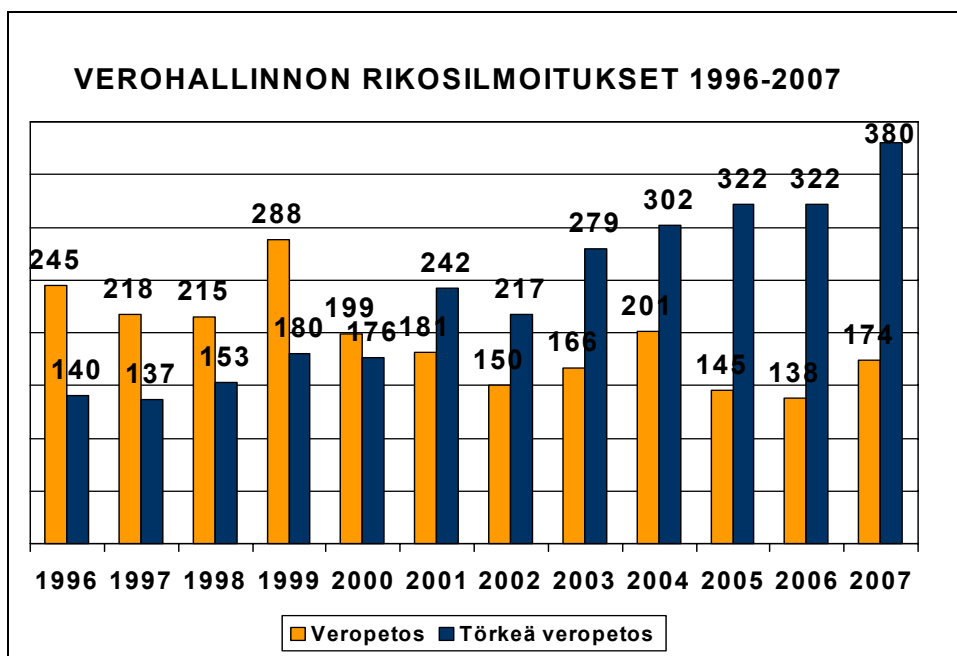
Verohallinnon rikosilmoituksia tilastoidaan sekä rikosilmoitusten lukumäärän että myös rikosilmoitusten sisältämien rikosnimikkeiden lukumäärän perusteella. Yksi rikosilmoitus sisältää yleensä keskimäärin noin kaksi rikosnimikettä.

Valtaosa verohallinnon tekemistä rikosilmoituksista liittyy verorikoksiin eli veropetokseen tai verorikkomukseen. Verohallinto tekee rikosilmoituksen kirjanpitorikoksesta yleensä samanaikaisesti veropetoksen kanssa. Veropetoksista tehdyt rikosilmoitukset ovat selvästi kasvaneet sekä määrällisesti että myös suhteellisesti vuonna 2007.

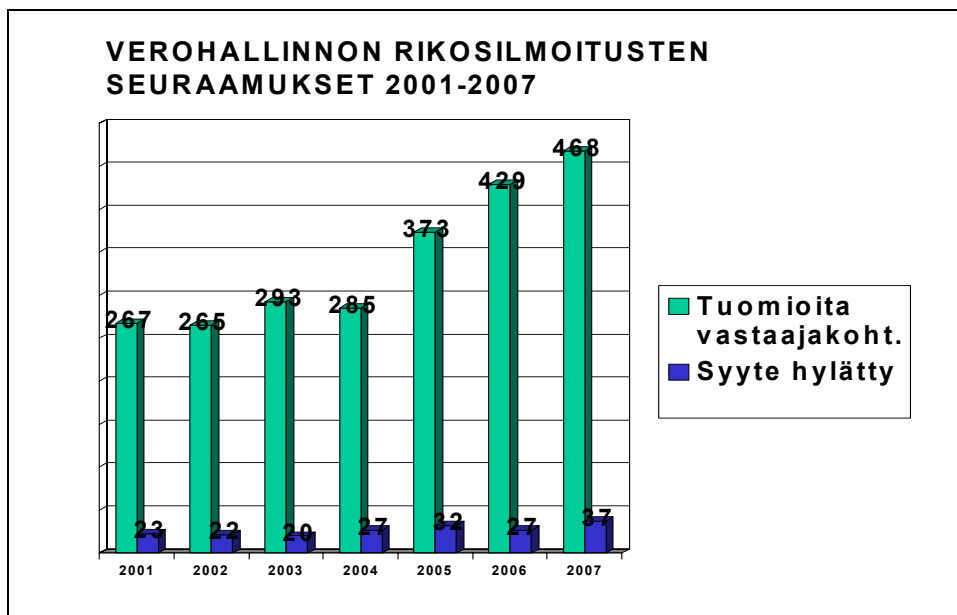

Veropetoksista tehdyissä rikosilmoituksissa tuloveropetosten (yhteisöjen tulovero ja henkilöiden tuloverotus) suhteellinen osuus on aikaisemmin ollut vahva, mutta viime aikoina arvonnäköveropetosten ja ennakoperinnän veropetosten osuus on ollut selvästi nousussa.

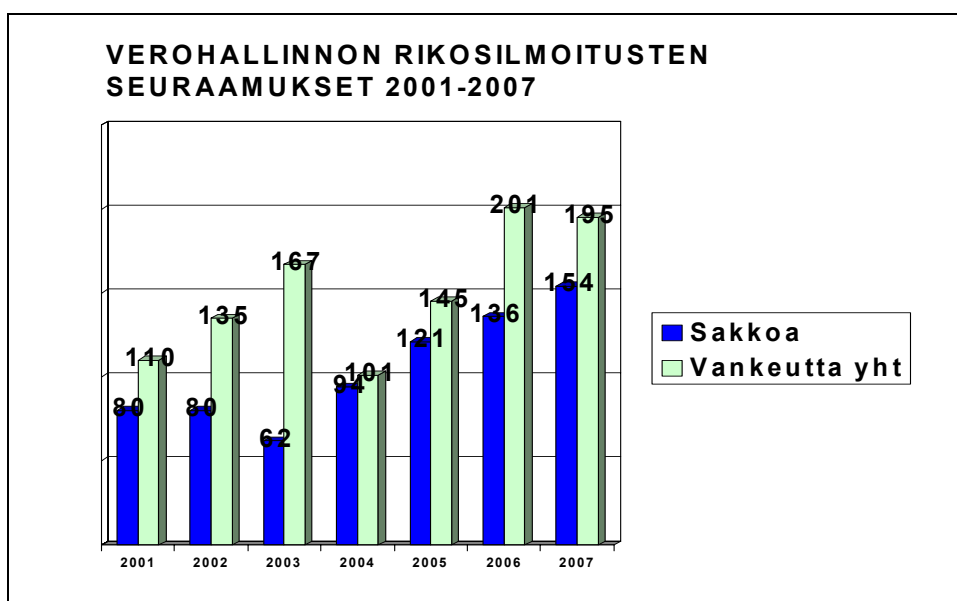

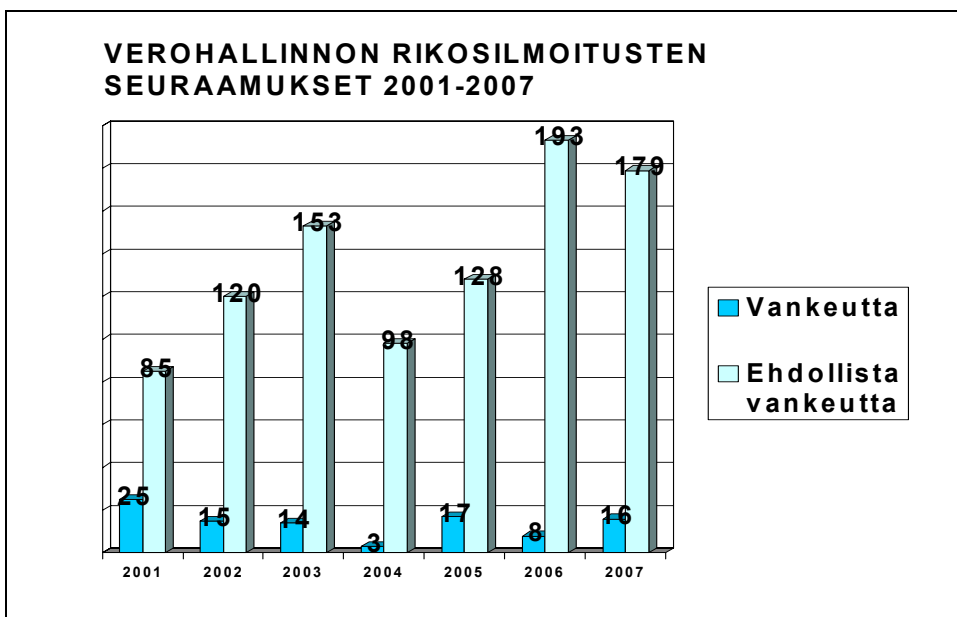
Törkeiden veropetosten osuus verohallinnon veropetoksista tehdyissä rikosilmoituksissa on selvästi ohittanut tavallisesta veropetoksesta tehdyt rikosilmoitukset. Tälle voidaan esittää ainakin kolme erilaista syytä: 1) törkeän veropetoksen euromääräinen raja ei ole muuttunut samassa suhteessa, kuin rahan arvo on kehittynyt viime aikoina (erityisesti euroaikaan siirryttäessä), 2) viimeaikainen tekojen yksiköinti on muuttunut siten, että usean eri verolajin veropetoksesta on siirrytty yhteen monen verolajin veropetokseen, 3) vuonna 1998 tuli voimaan uusi passiivinen veropetos, joka faktisesti toi rangaistavien tekojen piiriin sellaisia tekoja, jotka aiemmin jäivät rankaisematta ja jotka nykyään selvästi nostavat vältettyjen verojen määrää ja samalla kvalifiointiarviointia veropetosteoissa. Yhtenä tekijänä voidaan pitää myös poliisin talousrikostutkinnan työruuhkaa, joka on tosiasiaa vaikuttanut siihen, että verohallinto on jättänyt vähäisimmistä teoista rikosilmoituksia tekemättä.

Rikosilmoitusten seuraamukset

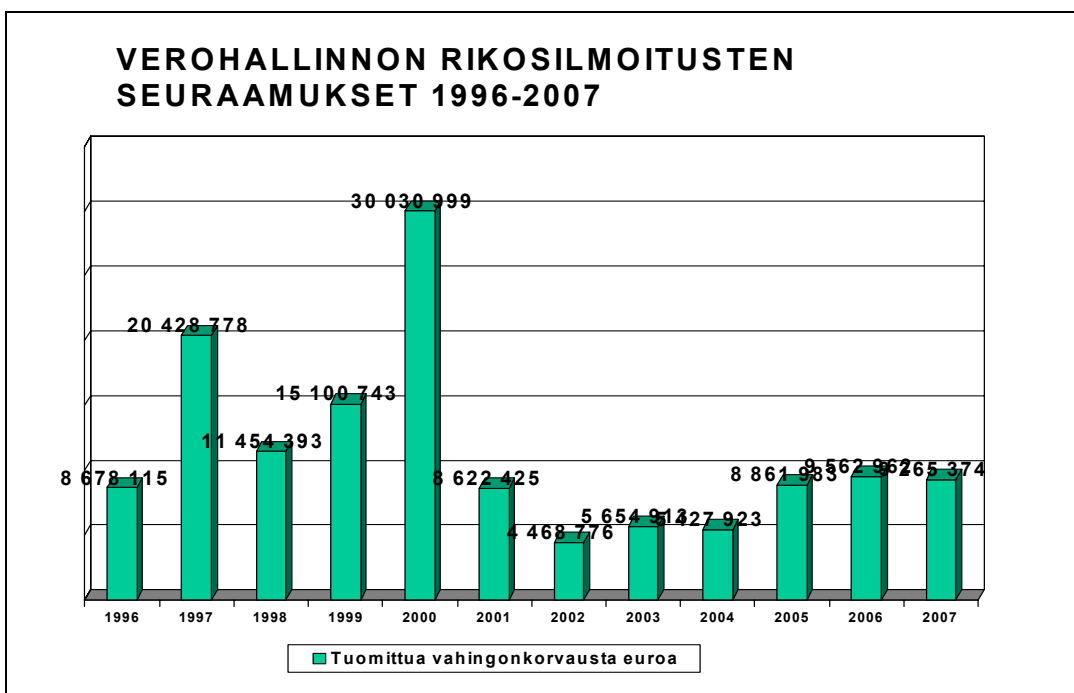

Tilasto osoittaa kaikissa rikostuomioistuimissa lainvoimaisesti päätettyjen juttujen (joista verohallinto on tehnyt rikosilmoituksen taikka joissa se on ollut asianomistajana) määrän vastaajakohtaisesti kunakin vuonna. Tuomioiden määrä korreloi muutaman vuoden viiveellä tehtyjen rikosilmoitusten määrään. Tuomioiden määrä on ollut selvässä kasvussa viimeiset kolme vuotta, joka osaltaan selittyy vuosien 2003 ja 2004 suuremmilla rikosilmoitusmäärillä.

Tilasto osoittaa rikosoikeudellisia seuraamuslajeja jutuissa, joissa verohallinto on tehnyt rikosilmoituksen, taikka joissa verohallinto on ollut asianomistajana ja jotka on lainvoimaisesti päätetty. Sakkorangaistus on yleisin seuraamus verorikkomuksesta ja ehdollinen vankeustuomio veropetoksesta. Ehdottomien vankeusrangaistusten määrä on läpi 2000-luvun ollut suhteellisen pieni.

Rikosjutuissa tuomittujen vahingonkorvausten määrä on tilaston mukaan vaihdellut suuresti eri vuosina. Yksittäiset suuret vahingonkorvaustuomiot vaikuttavat tuomitun vahingonkorvauksen määrän tilastoihin enemmän kuin muihin verohallinnon rikostilastoihin. Tuomittujen vahingonkorvausten määrä on viime vuosina pysytellyt 9 ja 10 miljoonan euron välillä.

4. Talousrikollisuutta koskevia julkaisuja ja artikkeleita

(linkkien toimivuus tarkastettu helmikuussa 2008)

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektissa ylläpidetään talousrikollisuuden ja harmaan talouden materiaalitietokantaa. Tietokantaan on kerätty laajasti materiaalia erilaisista julkaisuista, tutkimuksista, artikkeleista ja työryhmämietinnöistä. Jokaisen tilannekuvan lopussa on luettelo talousrikollisuuteen ja harmaaseen talouteen liittyvistä uusimmista julkaisuista. Julkaisut ovat saatavilla Virke-projektin kautta tai verkko-osoitteesta, joka asianomaisen julkaisun kohdalla on mainittu.

Organiserat svartarbete i byggbranschen

Carlström Anna, Lantz Hedström Henrik, Heber Anita
Brå, Ekobrottsmyndigheten

”I rapporten beskrivs den organiserade handeln med svart arbetskraft som omsätter stora summor pengar som aldrig beskattas. Rapporten skildrar hur svartarbetet struktureras, vad som skapar förutsättningar för brottsligheten, mötet mellan den svarta och vita ekonomin och vilka roller som förekommer, såsom fixaren, målvakten och den kriminella entreprenören. Rapporten bygger på intervjuer, analyser av förundersökning-ar och telefonavlyssningar samt en nätverksanalys. Löpande genom rapporten får läsaren också följa en fiktiv berättelse om Danne och se hur han utvecklas från lärling till fullfjädrad ekobrottsling.”

Raportti ladattavissa Brå:n sivulla:

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=429&category_id=0

EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2007

Europol

<http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=publications&language>

Markföreningensansvaret: om retroaktivitet och skälighet av miljörättsligt återställansansvar

Herler, Casper

Helsingfors universitet, juridiska fakulteten, institutionen för privaträtt, 2008

Väitöskirja

Helsingin yliopiston e-thesis verkkopalvelu:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-14-1311-7>

Kriminaalipolitiikan paradoksi: Tutkimuksia huumausainerikollisuudesta ja sen kontrollista Suomessa

Kinnunen, Aarne

Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, sosiologian laitos, 2008

Väitöskirja (artikkeli)

Helsingin yliopiston e-thesis verkkopalvelu:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-704-347--2>

Poliisin kansainvälinen oikeusapu

Larkio Jukka

Tampereen yliopisto, Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, Johtamistieteiden laitos 2007

Tampereen yliopiston tutkielmat sivusto: <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02107.pdf>

PTR -organisaation synty, nykytila ja tulevaisuus - tutkimus poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteisen rikostiedusteluorganisaation kehityslinjoista Suomessa

Lahti Ari

Tampereen yliopisto, Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, Johtamistieteiden laitos 2007

Tampereen yliopiston tutkielmat sivusto: <http://tutkielmat.uta.fi/tutkielma.phtml?id=17497>

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus www-sivut:

http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/k434.pdf

Yritysverotuksen koordinointi ja verokilpailu Euroopan unionissa

Kohonen Anssi, 2007

Euroopan unionissa yritysveropohjan laskenta perustuu yrityksen maakohtaiseen kirjanpitoon. Komissio valmistelee yhdistetyn ja yhtenäisen veropohjan mallia (CCCTB), jota sovellettaisiin EU:n suuryrityksiin. Tavoitteena on mm. vähentää yrityksille syntyviä kustannuksia. Verokilpailun näkökulmasta CCCTB-malliin liittyy kaksi kriittistä piirrettä: ensinnäkin jäsenvaltioille jäisi vapaus päättää maan nimellisestä yritysverokannasta, jolloin verokilpailun mahdollisuus säilyy. Lisäksi tarvitaan jakomekanismi, jolla yhteinen veropohja jaetaan jäsenvaltioiden kesken. EU:hun on kaavailtu ns. formula apportionment-mekanismia: maan osuus kokonaisveropohjasta määräytyy yrityksellä maassa olevan omaisuuden, työvoiman ja myynnin perusteella. Ongelmana on se, että kyseiset muuttujat vaikuttavat erilailla jäsenvaltioiden kannustimiin käydä keskinäistä verokilpailua. Esimerkiksi pelkän omaisuuden sisällyttäminen jakokaavaan mahdollisesti kiristäisi verokilpailua. CCCTB-malliin liittyvä epävarmuus mallin vaikutuksista jäsenvaltioiden verotuloille voikin olla yksi mallin hyväksymisen suurimmista esteistä.

Koottua tietoa Korruptiosta sivustolla:

U4 Anti-Corruption Resource Centre <http://www.u4.no/index.cfm>

U4 (www.U4.no) is a web-based resource centre for donor practitioners who wish to effectively address corruption challenges in their work. We offer focused research products, online and in-country training, a helpdesk service and a rich array of online resources.

Tulliselvitysrikos: lainsäädäntöehdotuksen arviointia

Leppälä Jussi, Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta 2007

... ”Tutkielmassa tarkastellaan tulliselvitysrikoksia koskevan työryhmämietinnön sisältöä ja sen ongelmakohtia talousrikosoikeudellisessa kontekstissa. Tavoitteena on pohtia, olisiko työryhmän esittämällä rangaistussäännöksellä vaikutusta ulkomaankauppaan ja tavaroiden kuljetukseen liittyvien väärinkäytösten torjumisessa. ”...

Tutkielman 1. osa pureutuu kriminalisoinnin taustalla vaikuttaviin tekijöihin ja siihen toimintaympäristöön, johon rangaistussäännöstä tultaisiin soveltamaan. Toinen osa on katsaus työryhmän esitykseen. Erillisinä tutkimusongelmina toisessa osassa arvioidaan mietinnöstä saadun palautteen pohjalta neljää kysymystä: rangaistavuuden ulottamista törkeään tuottamukseen, valmisteluluonteisen toiminnan kriminalisointia, ehdotetun rangaistussäännöksen suhdetta rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sekä ehdotetun rangaistussäännöksen suhdet-

ta rikosoikeuden viimesijaisuuden periaatteeseen. Työn viimeisessä osassa arvioidaan rangaistuksen luoman pelotteen vaikuttavuutta.

Tilintarkastuksen merkityksestä ja toimivuudesta korkean riskiluokan osakeyhtiöissä vuonna 2005

Immonen Risto

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Liiketalous 2007

Tutkimuksessa selvitetään kuinka tilintarkastus toimii ja millainen on tilintarkastuksen merkitys korkeaan riskiluokkaan luokitelluissa yrityksissä, miten tilintarkastajat suhtautuvat lainmuutoksiin ja mitä ongelmia he havaitsevat lainmuutosten takia olevan olemassa. Tutkijan erityisen mielenkiinnon kohteena oli maallikkotilintarkastuksen toimivuus ja kuinka monta tilintarkastajaa oli merkitty tietämättään tilintarkastajaksi johonkin yritykseen.

Revisionsplikt i mikroföretag: ett förebyggande kontrollsystem mot ekonomisk brottslighet? [Statutory audit in micro businesses: an preventive control system against economic crimes?]

Fernandez, Nelida ; Kostesic, Marina

Södertörn University College, School of Business Studies , 2007

Background & Problem: The Statutory audit was initiated in the beginning of 1983 with the argument that it had a preventative affect against economic crimes. It is discussed whether the statutory audit should be abolished considering it brings major costs for small limited companies, also there are discussions however easing the regulation for these companies. What effect would it impose for the preventative work against economic crimes if the statutory audit is abolished?

The study is demarcated to comprise only authorities that work with preventing economic crimes with help of the statutory audit and that will be affected of an possible abolishment, such as the Swedish Tax Office (Skatteverket) and the Swedish National Economic Crimes Bureau (Ekobrottsmyndigheten).

Purpose: The purpose with this study is to learn how an abolishment of the statutory audit among so called micro businesses will affect authorities' preventive work against the economic crimes.

Lähde: Upsalan yliopiston Academic Archive On-line: <http://www.diva-portal.org/sh/abstract.xsql?dbid=1195>

THIRD MUTUAL EVALUATION REPORT: ANTI-MONEY LAUNDERING AND COMBATING THE FINANCING OF TERRORISM : FINLAND

Financial Action Task Force on Money Laundering 12.10.2007

The Financial Action Task Force (FATF) sivut:

http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1,00.html

KEINOTEKOISISTA VARALLISUUSJÄRJESTELYISTÄ ULOSOTOSSA JA VELALLISEN RIKOKSISSA

Kukkonen Reima, Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat 16/2007

Julkaisussa perehdytään keinotekoisia varallisuusjärjestelyjä koskevan säännöksen tulkintaan ja soveltamiskäytäntöön. Varallisuusjärjestelyjä tarkastellaan omistusoikeuden, valeoikeus-toimien, takaisinsaannin ja uuden osakeyhtiölain päätöksentekoa koskevien normien näkökulmasta.

Julkaisun esittely osoitteessa:

<http://www.poliisi.fi/poliisi/bulletin.nsf/vwSearchView/D24E7B84C7555127C22573A700473C1D>

Oegentligheter inom bistånd - Är Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer tillräcklig?

Riksrevisionen har granskat i vilken utsträckning svenskt bistånd via enskilda organisationer är skyddat mot oegentligheter och om man i praktiken lyckats undvika att oegentligheter förekommer.

Kuvaus ja raportti Riksrevisionen sivuilla:

http://www.riksrevisionen.se/templib/pages/EArchiveItemPage_555.aspx?publicationid=2479&order=ZmFsc2U=

Redovisning av uppdrag avseende gemensam strategi för att bekämpa bidragsbedrägerier

I maj 2006 beslutade **Försäkringskassan, Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten** om en gemensam strategi för att bekämpa bidragsbedrägerier inom socialförsäkringen. I bifogad rapport redovisas de åtgärder och resultat som strategin lett till.

Raportti ladattavissa: <http://www.polisen.se/inter/nodeid=3604&pageversion=1.jsp>

Fusk med a-kassa: Motiv, omfattning och åtgärder

Brottsförebyggande rådet, 2007:23

Den här rapporten undersöker fusket med arbetslöshetsförsäkringen. Den berör det fusk som sker när personer uppbär arbetslöshetsersättning och samtidigt arbetar svart. Rapporten beskriver attityder hos ersättningstagare och fuskare, den ger en bild av hur fusket kan se ut och den innehåller beräkningar av storleken på de felaktiga utbetalningarna. Rapporten är resultatet av ett samarbete mellan Brottsförebyggande rådet och Skatteverket och har finansierats av delegationen för felaktiga utbetalningar (FUT-delegationen).

Raportti ladattavissa Brå:n sivulta

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=426&category_id=1

RIKOSEPÄILYJEN TOTEUTUMINEN RAUENNEISSA KONKURSSEISSA : Raportti rauenneista konkurssseista -tutkimuksen (Seppo Suontausta – Harri Hämäläinen, 2000) seurantaraportti

Korkea-aho Johanna, 2007

Konkurssiasiamiehen toimisto

Suontausta – Hämäläisen tutkimusaineistoksi valittiin kaikki Espoon, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan käräjäoikeuksissa ajalla 9.9.- 13.11.1997 ja 7.5. - 30.6.1998 varojen vähäisyyden vuoksi rauenneet osakeyhtiöiden konkurssit. Tässä raportissa tehtyjen tutkintapyyntöjen edistymistä seurattiin niin, että huomiota ei kiinnitetty poliisin suorittamaan esitutkintaan, jos käräjäoikeudessa käsiteltiin samoja rikostunnusmerkistöjä kuin tutkintapyyntöissä tai käräjäoikeudessa oli käsitelty tutkintapyyntöjen rikosepäilyjen lisäksi myös muita rikostunnusmerkistöjä. Sen sijaan, jos tuomioistuimen käsiteltäväksi päätyi eri tunnusmerkistö kuin tutkintapyyntöissä tai rikosepäilyjen määrä oli supistunut, pyrittiin selvittämään tutkintapyyntöissä esitettyjen rikosepäilyjen vaiheet.

Pikaluottojen markkinointi

Jakobsson Niko

Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta 2007

Pikaluottojärjestelmään liittyvä helppo lainansaanti ja kiskontaa lähentelevät prosentuaaliset vuosikorot ovat herättäneet kuluttajaviranomaisten ja muiden viranomaisten sekä lainsäätäjän huomion.

Artikkeli osoitteessa:

http://www.edilex.fi/lakikirjasto/julkaisuja_internetissa/4780?archive=1&class=54

Hyvä sähköinen hallinto

Tomi Voutilainen, Edita, 2007

Hyvä tiedonhallintatapa luo pohjan sähköisen hallinnon kehittämistyölle. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää viranomaiselta lukuisia toimenpiteitä, mm. asianhallinnan, tietoturvallisuuden sekä hyvän julkisuus- ja salassapitorakenteen toteuttamiseksi ja vaikuttaa keskeisesti viranomaisten ohjelmistotuotantoprosessiin.

Hyvä sähköinen hallinto on ensimmäinen Suomessa julkaistu oikeustieteellinen teos, jossa käsitellään uudistuvan julkisen hallinnon muutoksia ja haasteita juuri tästä näkökulmasta.

Kirjan esittely Editan sivulla:

<http://www.edita.fi/publishing/uutuustuotteet/2006/20060207155725.html>

Economic crime: people, culture and controls : The 4th biennial global economic crime survey

PriceWaterHouseCoopers, 2007

Raportti ladattavissa PriceWaterHouseCoopers:n sivustolta :

<http://www.pwc.com/Extweb/pwcpublications.nsf/docid/B0DCA2294FF35305CA2573740078976A>

5. Yhteystietoja

Tilannekuvan toimitus:

Erja Virta

erikoissuunnittelija

Poliisiammattikorkeakoulu

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

erja.virta@poliisi.fi

Lisätiedot julkaisuista

Mirja Hirvonen

informaatikko

Etelä-Suomen lääninhallitus

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

mirja.hirvonen@poliisi.fi

Tilannekuvan I/2008 kirjoittajat:

marko.niemela@vero.fi

raija.seppala@vero.fi

niina.laakso@poliisi.fi